

siula per jutjar *flaütelar*). Passatge d'una composició versificada que deu ser una glossa o ampliació del famós poema de Peire Cardenal («Una ciutat fo, no sai cals --», Appel, *Chr.*, 111; justament entre les rimes *astela* i *gonela* del poema famós, aquests quatre versos encaixarien bé en el context, a manera d'interpolació amplificadora); de tota manera les formes gramaticals d'aquest passatge corresponen millor a un text occità, àdhuc pur, que a un text català, encara que puguin ser degudes a un trobador nostre que poetitzà en llengua d'oc. També el nostre *flaütat* que citaré de 1524 i el *flautador* castellà de 1490 pressuposen el verb *flautar*. — 7 No sols en piemontès sinó també *fiabuolo* en venecià i la forma regressiva *fiaeba* a Bolonya (Salvioni, *AGI* xvi, 243-4; M-Lübke, *ZRPb.* xxxii, 495; *KJRPb.* viii, 144) i fins a l'Istria (*fievole* 'fabiol de pastor' Ive, *Dial. Lad.-Ven. dell'I.*, 117). *Fiabuolo* ja en els glossaris alt-italians de Mussafia c. al S. xv (p. 54). — 8 *Spill*, v. 858, amb nota de Chabàs: «este nombre se puede decir anticuado en Val., pues apenas se usa en las montañas de la Marina de Alicante: *flaviol* o *fabiol* llaman en el valle de Ebo a una flauta de caña que termina con un nudo: en la parte opuesta tiene la lengüeta, y en su longitud, los agujeros para las diferentes notas». En StVicent, Sanchis Sivera imprimí *min de c.* Seguí err. tip. o de l'escriba, és segura i comprensible haplografia d'una *e* a l'altra. — 9 Àdhuc fou la dels diccs. (Lacav., *flaviol*, Lab., 1888, etc.) i l'hem vista ja en JMarc i en el *Romlo*. Des del *DOrt*. es tornà a la forma més clàssica en *fla-* i preferida en els altres dialectes, encertadament; però atinguem-nos als fets. — 10 No sé si com a compromís entre això i *flabiol* una forma *flavirol* que anota Porcioles a la Vall d'Àger (p. 36). — 11 És a tort que alguns interpreten això com a *flaviol*: *e+a* es compta com 2 síl·labes quasi sempre. — 12 En francès el paper diminutiu del sufix *-olus* aviat s'anà esborrant, i les formacions en *-eul* escassejaren o es petrificaren: parelles com *llenç/llençol*, *estany/estanyol*, *fulla/fullola*, que restaven vives i funcionals en oc. i cat., aviat deixaren de ser un fet de gramàtica en francès, però no gens en occità; i en llengua d'oc, llengua de joglars i trobaires, aquests introduïen més iniciatives lingüístiques que en català i en francès del Nord. — 13 Notem que si fossin 'franges' el «mot» no tindria solta, que prou que es veuria i no calia explicar-ho: inscripció ociosa, i el que fa ací el cavaller és una afirmació jactanciosa, com es fa en coses d'heràldica: jugant amb els mots es vantava: «són romanços (les amenaces dels meus enemics)».

FLAVESCENT, 'que té un color tirant a groc', participi actiu del ll. *flavescere*, derivat de *flavus* 'ros, groguenc'. □ 1.ª doc.: 1917, *DOrt*.

FLÀVIA, sembla tractar-se en totes dues accs. registrades per l'*AlcM* d'accs. translàtics de *alfàbia* per *ALFABIA*; la familiar per 'dona', que és molt

comuna en l'estil parlat barceloní, i que més que «burlesca» és pejorativa, i tirant a murriescas, per al·lusió a la cavitat vaginal (si bé identificada humorísticament amb el nom de la *gens Flavia* romana); l'altra (*BDC* x, 113) perquè una alfàbia és un bon recipient per posar-hi pinyola.

Flebectàsia, V. *flema/fleuma* *Flèbil*, V. *feble* *Flebitis*, *flebo-*, *fleborràgia*, *flebotomia*, V. *flema/fleuma*

FLECA, 'forn de pa, pastisseria de pa' i FLEQUER, 'forn, panificador, venedor de pa': mots peculiars al català i al llenguadocià antic i meridional, d'origen desconegut o molt incert, en tot cas no llatí ni romànic, car manca de fonament la teoria que els relacionava amb un verb *flacar* per *flaquejar*; hi ha, en canvi, seriosos indicis per creure que siguin d'origen pre-romà (indoeuropeu no cèltic) o bé germànic; sembla comprovar-se que els termes més antics (i en tot cas els més estesos) són *flequer* i *pa de fleca*, designant aquest una mena de pa, més aviat que una botiga o forn de fer-ne; si això s'acaba de demostrar, corroborarà més seguretat la teoria que es tracta d'un mot tret d'una paraula germànica, que indicaria una forma de pasta panificada: a) potser comparable amb un objecte afusat com una fletxa (oc. i cat. antics *fleca* 'sageta'=fr. *flèche*); b) potser una fogassa de pa o un pa rodó, llavors mot germànic de l'arrel indoeur. *PLĒG/PLĀG-* 'colpir', cf. danès *flæke* 'partir, badar, fendre', gòtic *flōkan* 'laccar-se, pegar-se cops, planye's fent-se mal', anglo-saxó i escand. antic *flicke* 'penca de cansalada', b-al. ant. *flōcan* 'pegar al pir', 'maleir', a-al. ant. *flēcko* 'cop' i 'peça de terra' o 'taca', al. *flicken* 'peça, pedaç', al. dial. *flecken* que localment designa certes pastes, pastissos o articles alimentaris: tot plegat sembla autoritzar a suposar un visigòtic **FLĒKŌ* fem. 'peça o tallada o fogassa de pa'. □ 1.ª doc.: *flequer*, *flequera*, 1249 (i llatinitzat, 1202 i 1230); *pa de fleca*, 1343; de *fleca* com a nom d'un establiment de vendre o pastar pa, no hi ha testimonis clars i ben datats fins a 1518, si bé ja es troba *pastar a fleca* en algun text medieval de data no ben precisada; llgd. *flequier*, *-iera*, 1312, i sovint S. xiv.

Serà bo de començar donant un resum de la informació obtinguda. *Flequer*, *flequera*, és freqüent a l'Edat Mitjana, i avui s'usa no sols a tot el Bisbat de Girona (on la generalitat de l'ús és més completa que enlloc) sinó també a Manresa, i en català occidental, en una ampla faixa central des d'allí fins a Balaguer, Bellpuig i Borges Blanques; però hi ha testimonis antics en bona part localitzats a Mallorca, València i Tortosa; i, amb gran abundor, en els docs. rossellonesos dels Ss. xiv i xiii. En canvi *fleca* 'forn de pa' és quasi només un mot de la diòcesi gironina: una persona del dialecte central, i en particular barcelonina, potser no dirà *flequer* sinó *forn*, però no ens mirarà com uns forasters si ens ho sent a dir; mentre que, si diem *la flēka*, ens clasificarà sense vacil·lacions com a gent «de la banda de Girona». 1 I encara que hi hagi testimonis d'aquest substantiu femení cap a Manresa-